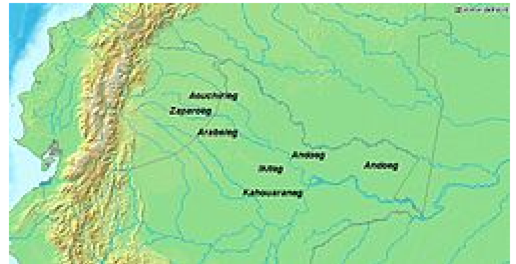
WIKIPEDIA

Zaparoeg

Ur yezh zaparoek eo ar zaparoeg (anvet ivez *kayapwe*). Komzet eo e Proviñs Pastaza etre ar stêrioù Curaray ha Bobonaza war an harzoù etre Perou hag Ecuador.

Zaparoeg (Kayapwe)

Hogozik marv

Perzhioù

Komzet e :	Perou Ecuador
Rannved :	Amerika
Komzet gant :	10 (?) (war 170)
Familh-yezh :	Yezhoù zaparoek

- Strollad Zaparo
  - **Zaparoeg**

Statud ofisiel

Yezh ofisiel e :	-
Akademiezh :	-

Kodoù ar yezh

ISO 639-1	-
ISO 639-2	
ISO 639-3	
Kod SIL	ZRO (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=zro)

Sellit ivez ouzh ar pennad Yezh.

Taolenn

Statud ar yezh

Unan eus pobloù brasañ eus reter Amazonia e oa ar zaparoiz e amzer donedigezh an Europiz ha krediñ a reer e veze komzet o yezh gant 100.000 a dud bennak d'un ampoent. Kregiñ a reas o niver da digreskiñ, avat, abalamour d'ar c'hleñvedoù kaset gant an drevadennerien eus Europa ha da vrezelioù gant meuriadoù all argaset diouzh o zirioù gant ar re Wenn.

E deroù an xx[vet] kantved e voe aloubet o zachennad gant dastumerien kaoutchoug ha rediet e voe kalz eus o c'humuniezhioù da zivroañ. Hogozik distrujet e voe o c'hevredigezh ha kalz boutinoc'h e teuas an euredoù etremeuriadel da vezañ. Abalamour da se e teuas yezh ar Gechuaed da vezañ o yezh pemdeziek muioc'h-mui.

Ne chomfe nemet 150 - 170 Zaparoad e departamant Loreto hag an holl anezho a gomz Kechuaeg a zo aet da yezh voutin an Indianed er rannvro. War-dro 30% anezho a ra gant an achwareg ivez. 60% ar boblañs a gomz spagnoleg a zo yezh an deskadurezh nemetañ en Ecuador. E Perou e rann ar perzh-se gant ar c'hechuaeg. Etre dek hag ugent den a vefe barrek da gomz zaparoeg c'hoazh ha kozh ez int - dezho etre 65 ha 95 bloaz. Digenvez e vez ar gomzerien hag hini anezho n'eo unyezhek. N'eo ket mui implijet ar yezh war ar pemdez.

Emañ Zaparoiz o klask savete ar pezh a chom eus ar yezh ha desket e vez gerioù zaparoek er skolioù. Gwirheñvel e c'hwito ar strivadenn-se abalamour d'an diouer a dud varrek da sevel ur geriadur hag ur yezhadur gwir. Ur gevredigezh, Arutam hec'h anv, he deus divizet krouiñ ur stumm skrivet eus ar yezh hag he c'helenn e skolioù teiryezhek.

Livadur

Fonologiezh

Frammadur silabennek

Ur frammadur silabennek eeun a-walc'h en deus ar zaparoek. Disaotret e vez ar berniadoù a gensonennoù (estreget gant ʔ) hg ne c'hell echuiñ ar silabennoù nemet dre ur vogalenn pe [w], [j] pe [ʔ].

Vogalennoù

Vogalennoù

	A-raok	Kreiz	A-dreñv
Serr	i		
Peuzserr	e		o <br\ > ʌ
Digor	a		

Ur yezh SOV (rener-renadenn-verb) eo ar zaparoeg.

Kensonennoù

Kensonennoù

	Diweuz	Dent	Kevig	Drekkevig	Drekstaon	Troc'h-avel
Dre serriñ	[p]	[t]		[ʧ] (dre fic'hal)	[k]	[ʔ]
Dre daravat		[s]		[ʃ]		[h]
Dre fri	[m]	[n]				
Dre dostaat	[w]			[j]		
Dre froumal		[r]				

Morfologiezh

Ur yezh daspegel eo ar zaparoeg, evel an holl izili anavezet eus ar familh zaparoek. Stummoù lies ar ger a furmer dre stagañ lostgerioù ouzh ar wrizienn hep he c'hemmañ.

Morfologiezh añvel

Peder reizh - denek, nann-denek, gwregel ha gourel - ha daou niver - unander ha liester - en deus ar zaparoeg. Diskouezet e vezont dre al lostgerioù staget ouzh ar wrizienn.

	Denek	nann-denek	gwregel	gourel
Unander	naw	ka	to	no
Liester	pʌ <br\>roʔa	ʔa		

Implijout a reer ivez ul lostger ispisial - **ča** - evit an anvioù denek hep dave ouzh an niver

Skouerioù :

- **mʌàri*ča* tà kwi** : ur bugel on
- **pakʌʌna*roʔa*** : hor c'herent
- **nìa*no*** : mab
- **nìa*to*** : merc'h

Troioù

Diskouez a ra ar zaparoeg an darempredoù etre ar gerioù dre lostgerioù. Er c'hontrol eus ar pezh a c'hoarvez er yezhoù indezeuropeek ne gemmont ket ar wrizienn met outi e vezont staget.

- **-hi** : evit
- **-anoàhi** : daoust da
- **-hina \ hiʔna** : da, e
- **-ma \ ʔma** : da, e
- **-hinahi \ hʌnahi** : eus, a
- **-mʌrʌ** : da, betek
- **-niha** : dindan

Skouerioù

- **ita*mʌrʌ*** : betek an ti
- **ahapaka acahowara naw koramaha*hina*** : flemmet he deus ur wenanenn e zorn

Ragañvioù

Ragañvioù-gour

Seizh raganv-gour eñ-deus ar zaparoeg ha disheñvelañ a ra etre un ni endalc'hus hag un ni ezdalc'hus. Daou stumm o deus ar raganvioù zaparoek : oberiant ha gouzañvus. Implijet e vez ar stumm gouzañvus da ziskouez an dro-damall ha rener ur verb-stad. Ar stumm oberiant a c'heller implijout evel ur raganv-perc'hennañ dre lakaat anezhañ a-raok ar ger a ren.

	Oberiant	Gouzañvus
Kentañ gour unander	ko <br\> k-	ko <br\> kwi
Eil gour unander	ʧa<br\> k-<br\> ʧ-<br\>ki-	ʧa
Trede gour unander	naw<br\>n-	naw<br\>n- <br\>no
Kentañ gour liester endalc'hus	pa<br\>p-	pa
Kentañ gour liester ezdalc'hus	kana	kana<br\>kaʔno
Eil gour liester	kina	kina<br\>kiʔno
Trede gour liester	na	na

Skouerioù

- ***pa*** **na atihà** : ni a gomzo
- ***ʧa noka*** **taʃi** : gortoz anezhañ
- ***k*****oiha** : va c'halon
- ***ko*** **ità** : va zi
- ***ʧa*** **niano** : da vab

Ragañvioù-diskouez

Ur raganv-diskouez hepken en deus ar zaparoeg : **noka**. E implijout evel ur raganv-perc'hennañ eus an trede gour a c'heller ivez. Dre lemel al lostger -ka e vez furmet an unander.

Skouerioù

- ***noka*** **toiʧa** : e frouezh
- ***noka*** **ità** : an ti-mañ

Morfologiezh verbel

Displeget e vez ar verboù zaparoek dre stagañ lostgerioù ouzh ar wrizienn.

- **ka\ʧa\ko** : amzer dibaouez
- **ha\ho** : amzer dazont
- **rʌ** : peurc'hraet
- **riʧa** : amdremened
- **no** : stumm-nac'h
- **akwa\ikwa\ʌkwa\okwa** stumm-difenn
- **wara\wa** : amzer dremenet
- **kwa** : stumm-tu
- **ʔ\rʌ** :stumm-gortoz

Niveroù

- 1 nuquaqui
- 2 namisciniqui
- 3 haimuckumarachi

Daveennoù

- *Bosquejo Gramatical del Zaparo*, M. Catherine Peeke, Cuadernos Etnolingüisticos, n°14, Instituto Lingüistico de Verano, Quito, 1991
- Peeke, Catherine. 1962. "Structural Summary of Zaparo," in SEIL I, 125-216.

Liammoù diavaez

(en) Zaparo's lost secret (http://www.unesco.org/courier/2000_04/uk/doss02.htm)

(es) Yezhadur berr ar zaparoeg (http://ftp.sil.org/americas/peru/html/pubs/acd-bosqgramzaparo.zip)

(es) Revitalizando el idioma zápara (http://www.ailla.utexas.org/site/cilla1/Viatori_Zapara.pdf)

(fr) SAUVONS... LA LANGUE ZAPARA ! (http://arutam.free.fr/Zaparo.html)

(en) Ar zaparoeg war Global Linguistic database (http://starling.rinet.ru/cgi-bin/response.cgi?root=config&morpho=0&basename=%5Cdata%5Ctypol%5Ctypology&first=1&text_language=zaparo&method_language=substring&text_alternaten=&method_alternaten=substring&text_dialect=&method_dialect=substring&text_location=&method_location=substring&text_population=&method_population=substring&text_classifica=&method_classifica=substring&text_dictionary=&method_dictionary=substring&text_grammar=&method_grammar=substring&text_textbooks=&method_textbooks=substring&text_othersourc=&method_othersourc=substring&text_consonants=&method_consonants=substring&text_stops=&method_stops=substring&text_affricates=&method_affricates=substring&text_fricatives=&method_fricatives=substring&text_nasals=&method_nasals=substring&text_laterals=&method_laterals=substring&text_vibrants=&method_vibrants=substring&text_clicks=&method_clicks=substring&text_modifiedco=&method_modifiedco=substring&text_glides=&method_glides=substring&text_vowels=&method_vowels=substring&text_frontvowel=&method_frontvowel=substring&text_centralvow=&method_centralvow=substring&text_backvowels=&method_backvowels=substring&text_longvowels=&method_longvowels=substring&text_nasalvowel=&method_nasalvowel=substring&text_modifiedvo=&method_modifiedvo=substring&text_diphthongs=&method_diphthongs=substring&text_syllable=&method_syllable=substring&text_tones=&method_tones=substring&text_stress=&method_stress=substring&text_nounnumber=&method_nounnumber=substring&text_nounclasse=&method_nounclasse=substring&text_gender=&method_gender=substring&text_demonstrat=&method_demonstrat=substring&text_articles=&method_articles=substring&text_pronouns=&method_pronouns=substring&text_syntax=&method_syntax=substring&text_ergative=&method_ergative=substring&text_nounincorp=&method_nounincorp=substring&text_preppost=&method_preppost=substring&text_comments=&method_comments=substring&text_any=&method_any=substring&sort=number)

Yezhoù Zaparoek

Strollad Zaparo : Zaparoeg • Arabeleg • Andoeg†

Ikito-Kawarano : Ikiteg • Aouchirieg† • Kahouaraneg†

Direnk : Omouraneg† • Konambeg† • Gayeg†

 Porched ar yezhoù hag ar skriturioù – Adkavit pennadoù Wikipedia a denn d'ar yezhoù.
